

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/165/2006

WYBORY SAMORZĄDOWE W PRZEDWYBORCZYCH DEKLARACJACH POLAKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2006

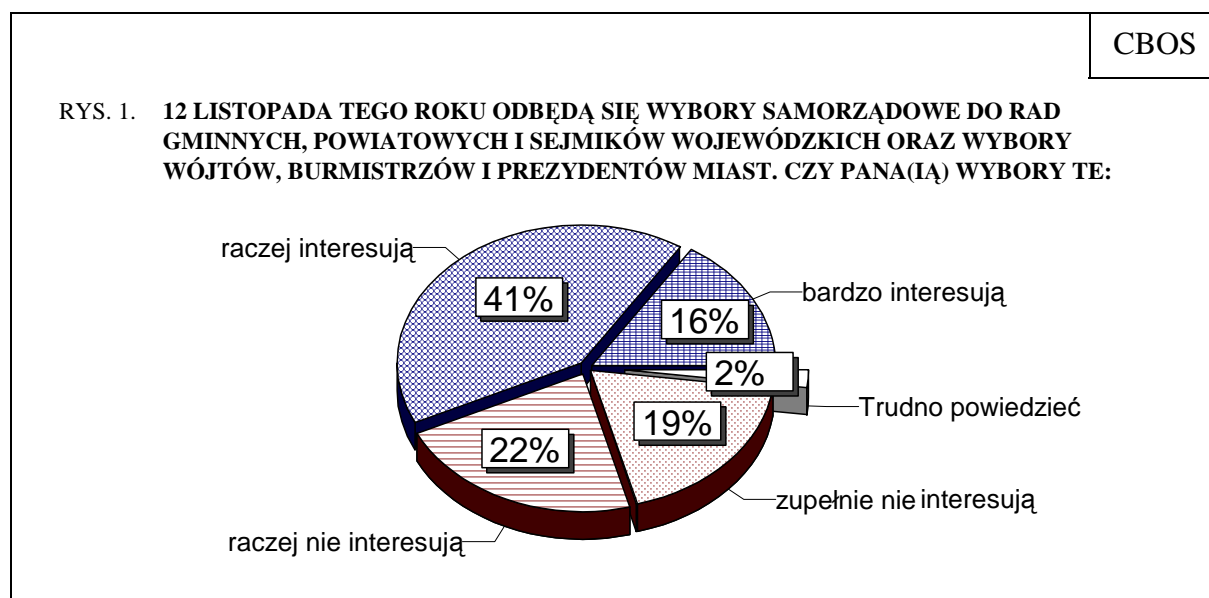
PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

Wybory władz lokalnych odbędą się już w najbliższą niedzielę. Kampania wyborcza przed tegorocznymi wyborami samorządowymi była dość słabo widoczna. Przez dłuższy czas pozostawały one w cieniu innych wydarzeń i problemów skupiających uwagę opinii publicznej. Ogólnopolskie media bardziej interesowały się zawirowaniami w koalicji rządowej, rozwiązaniem WSI i jego następstwami, sprawą lustracji, słynną „szafą Lesiaka” czy – ostatnio – programem ministra edukacji „Zero tolerancji”. Dopiero od dwóch tygodni więcej mówi się na temat samorządów, jednak wydaje się, że kampania nadal pozostaje na poziomie ogólnych haseł i obietnic.

Nadchodzącym głosowaniem interesuje się – według własnych deklaracji – 57% ankietowanych¹. Ostatni etap kampanii wyborczej przyniósł stosunkowo niewielki (zaledwie 4-punktowy) wzrost zainteresowania wyborami. Jest ono też mniejsze niż w przededniu poprzednich wyborów władz lokalnych – przed czterema laty, a zwłaszcza w roku 1998.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (198) przeprowadzono w dniach 2–5 listopada 2006 roku na liczącej 979 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Zainteresowanie wyborami samorządowymi	Wskaźniki respondentów według terminów badań										
	VIII '98	IX '98	VI '02	VIII '02	IX '02	X '02	VI '06	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06
	w procentach										
Zainteresowani	50	63	55	50	53	61	47	47	48	53	57
Niezainteresowani	47	35	44	49	45	38	52	49	49	45	41
Trudno powiedzieć	3	2	1	1	2	1	1	4	3	2	2

Do urn wyborczych wybiera się – według własnych deklaracji – 63% badanych, przy czym prawie połowa (48%) twierdzi, że na pewno weźmie udział w wyborach. W porównaniu z październikiem przybyło (o 6 punktów procentowych) zadeklarowanych uczestników zbliżającego się głosowania.

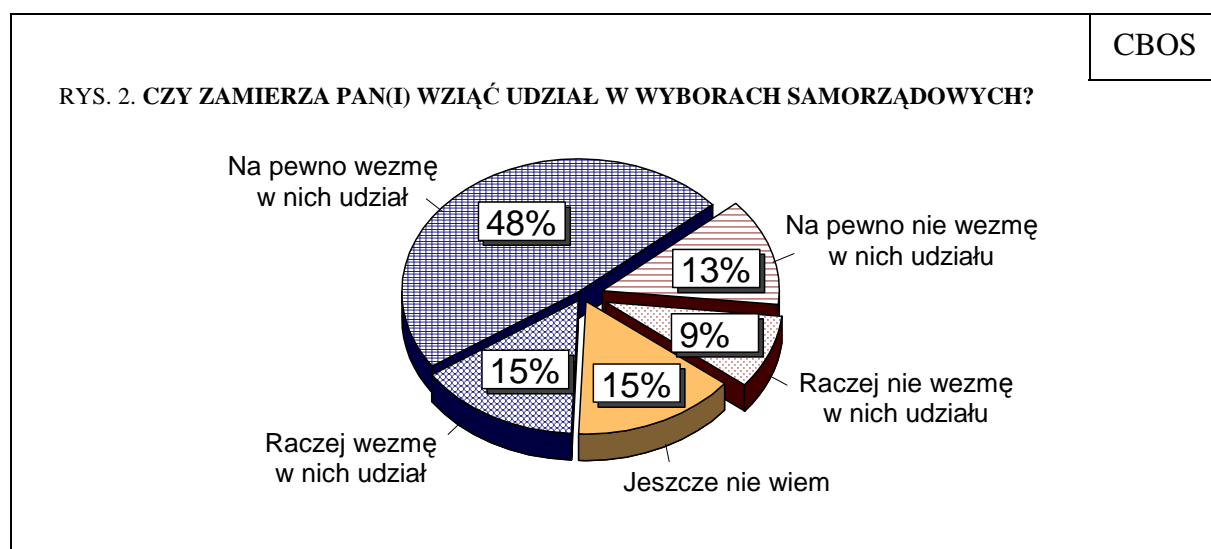

Tabela 2

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?	Wskaźniki respondentów według terminów badań									
	VIII '98	IX '98	VIII '02	IX '02	X '02	VIII '06	IX '06	X '06	XI '06	
	w procentach									
Tak	60	69	55	58	64	56	55	57	63	
Jeszcze nie wiem	15	17	20	17	13	19	19	18	15	
Nie	25	13	25	25	23	25	26	25	22	

Nie należy jednak oczekiwać, by faktyczna frekwencja była równie wysoka jak sondażowe zapowiedzi. W każdym wyborach, szczególnie zaś szczebla lokalnego, znacznie więcej osób deklaruje, że weźmie udział w głosowaniu, niż w rzeczywistości w nim uczestniczy. Tego rodzaju rozbieżność między deklaracjami a stanem faktycznym jest zjawiskiem dobrze znanym od lat i to nie tylko w Polsce. Główną, choć niejedyną przyczyną

składania takich deklaracji bez pokrycia jest niechęć części respondentów do ujawniania zachowań – ich zdaniem – nieaprobowanych społecznie, a do takich z reguły zaliczana jest absencja wyborcza. Tuż przed poprzednimi wyborami, w których po raz pierwszy bezpośrednio wybieraliśmy wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – w październiku 2002 roku – udział w głosowaniu zapowiadało 64% badanych, przy czym 49% zapewniało o tym z całą stanowczością. Tymczasem faktyczna frekwencja wyniosła około 44%. Osiem lat temu – w październiku 1998 roku – w wyborach władz lokalnych wzięło udział 46% uprawnionych do głosowania.

Obecne deklaracje dotyczące uczestnictwa w wyborach nie odbiegają znacząco od składanych przed czterema laty. Mniejsze niż wówczas zainteresowanie wyborami przemawia jednak za tym, że mogą one przyciągnąć mniejszą niż poprzednio rzeszę głosujących.

Udział w nadchodzącym głosowaniu zapowiadają równie często kobiety jak mężczyźni. Wyraźnie częściej niż przeciętnie do urn wyborczych wybierają się osoby w średnim wieku i starsze (od 45 do 64 roku życia), stosunkowo najrzadziej zaś ludzie młodzi (mający od 25 do 34 lat) oraz najstarsi respondenci (powyżej 65 roku życia). Podobnie jak w przypadku innych głosowań, deklaracjom uczestnictwa w nadchodzących wyborach wyraźnie sprzyja wyższe wykształcenie i, co się z tym wiąże, zainteresowanie polityką oraz wyrobione poglądy polityczne.

Zainteresowanie wyborami, podobnie jak uczestnictwo w nich, najczęściej deklarują mieszkańcy małych miast – do 20 tys. ludności. Częściej niż inni do urn wyborczych wybierają się także mieszkańcy wsi oraz największych aglomeracji, natomiast najrzadziej udział w wyborach zapowiadają mieszkańcy miast średnich (od 20 do 100 tys. ludności) i dużych (od 101 do 500 tys.).

Spośród grup społeczno-zawodowych do urn wyborczych najczęściej wybierają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, badani pracujący na własny rachunek oraz rolnicy. Najwięcej osób z góry odrzucających uczestnictwo w wyborach lub też deklarujących się jako niezdecydowani (co w praktyce najczęściej oznacza to samo) jest wśród pracowników fizyczno-umysłowych, robotników, rencistów i gospodyń domowych.

Jeśli wierzyć składanym deklaracjom, wśród tegorocznych wyborców znacznie rzadziej będą reprezentowani respondenci o poglądach lewicowych niż mający przekonania prawicowe. Na wybory wybiera się 75% badanych określających swoje poglądy jako

prawicowe i 64% zadeklarowanych sympatyków lewicy. Spośród elektoratów zdefiniowanych poparciem dla partii w ewentualnych wyborach parlamentarnych stosunkowo najbardziej powszechnie swój udział w głosowaniu zapowiadają zwolennicy LPR oraz PSL, nieco rzadziej sympatycy partii prowadzących w rankingach popularności – PO i PiS. Relatywnie najslabiej zmobilizowane są elektoraty ugrupowań startujących w ramach wspólnej koalicji: SLD, SdPI, UP oraz PD, a także zwolennicy Samoobrony, choć i wśród tych wyborców zamiar uczestnictwa w głosowaniu deklaruje znacznie więcej osób niż przeciętnie.

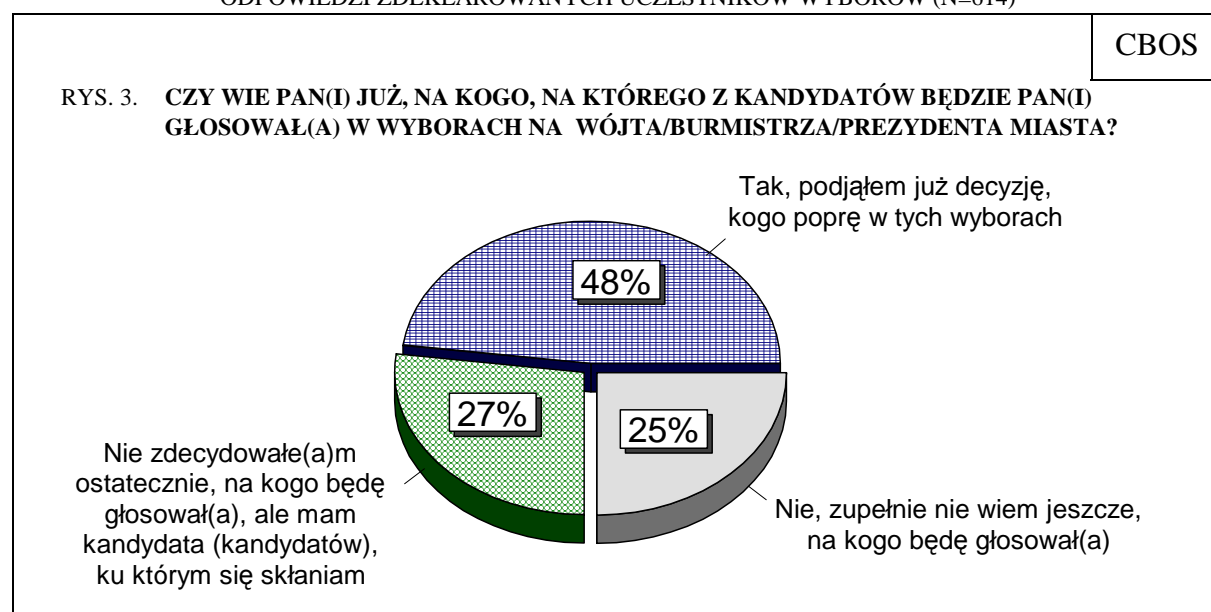
Tabela 3

Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w tych wyborach?	Elektoraty partii politycznych*					
	LPR	PO	PSL	PiS	Samoobrona	SLD-SdPI-UP-PD
	w procentach					
Tak	97	91	95	93	89	88
Jeszcze nie wiem	0	5	5	6	8	7
Nie	3	4	0	2	3	5

* Badani deklarujący poparcie dla poszczególnych ugrupowań w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Prawie połowa zadeklarowanych uczestników głosowania (48%) ma już wytypowanego kandydata, którego zamierza poprzeć w wyborach na najwyższy urząd w swej miejscowości. Ponad jedna czwarta (27%) nie wie jeszcze, na kogo ostatecznie zdecyduje się głosować, jednak ma już pewne preferencje w tym względzie. Dość duża grupa zadeklarowanych wyborców (25%) to jednak osoby, które jeszcze zupełnie nie wiedzą, kogo poprze w tych wyborach.

ODPOWIEDZI ZDEKLAROWANYCH UCZESTNIKÓW WYBORÓW (N=614)

W ciągu ostatniego miesiąca bardzo wyraźnie przybyło osób mających sprecyzowane preferencje co do kandydatów na radnych. Obecnie prawie połowa deklarujących udział w wyborach (47%) wie już, na kogo odda swój głos 12 listopada. Inaczej niż przed miesiącem mniejszą grupę stanowią wyborcy niemający jeszcze swoich kandydatów, jednak deklarujący określone preferencje co do komitetu wyborczego, który chcą poprzeć. Nieco ponad jedna piąta (22%) zamierza głosować na kandydatów partii, z którą sympatyzuje, a jedna szóstka (16%) planuje oddać głos na kandydatów lokalnego komitetu wyborczego. Co siódmy wybierający się do urn (15%) nie ma jeszcze żadnych preferencji co do osoby kandydata czy komitetu wyborczego.

Tabela 4

Czy wie Pan(i), na kogo lub na listę jakiego komitetu wyborczego prawdopodobnie odda Pan(i) swój głos w wyborach do rady swojego miasta/gminy ?	Wskazania zadeklarowanych uczestników wyborów według terminów badań		
	X 2002 (N=791)	X 2006 (N=568)	XI 2006 (N=614)
	w procentach		
Tak, mam konkretnego kandydata (kandydatów), którego (których) chcę poprzeć w wyborach do rady miasta/gminy	41	33	47
Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów partii (koalicji partii), z którą sympatyzuję	22	26	22
Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów lokalnego komitetu wyborczego	14	19	16
Nie wiem jeszcze, ani na kogo, ani na jaki komitet wyborczy będę głosował(a) w wyborach do rady miasta/gminy	24	22	15

Preferencje tegorocznych wyborców, przynajmniej jeśli chodzi o wybór radnych najniższego szczebla, okazują się lepiej sprecyzowane niż cztery lata temu. Wówczas na nieco ponad tydzień przed głosowaniem co czwarty badany deklarujący udział w wyborach nie wiedział, ani na kogo, ani na listę jakiego komitetu wyborczego chciałby głosować. Obecnie do tej grupy zalicza się co siódmy respondent zapowiadający udział w wyborach. Więcej osób niż w roku 2002 potrafi też wskazać konkretnych kandydatów, których chce poprzeć w głosowaniu.

Zbliżające się wybory samorządowe nie budzą szczególnie dużego zainteresowania Polaków. Interesuje się nimi mniej osób niż przed czterema laty. Nic nie wskazuje też na to, by miały być one wyjątkowe, jeśli chodzi o rozmiary frekwencji wyborczej. Zamiar uczestnictwa w nadchodzącym głosowaniu deklaruje 63% ankietowanych, a więc niemal tyle samo co przed czterema laty, kiedy to do urn wyborczych ostatecznie poszło nieco ponad dwie piąte uprawnionych do głosowania (44%). Dość letnia temperatura kampanii przedwyborczej i niezbyt rozbudzone emocje polityczne wokół zbliżających się wyborów przemawiają jednak za tym, że wybory te mogą przyciągnąć mniejszą niż poprzednio rzeszę głosujących. Z drugiej strony wydaje się, że tegoroczni wyborcy są lepiej przygotowani do wyborów, lepiej zorientowani co do kandydatów i bardziej zdecydowani w swych preferencjach niż w 2002 roku, a co za tym idzie – mogą okazać się mniej skłonni do rezygnacji z udziału w głosowaniu. Nie zmienia to faktu, że duża ich część, jeśli będzie głosować, decyduje o tym, kogo poprzeć w wyborach do władz swego miasta czy gminy, podejmie dopiero w ostatnich dniach kampanii.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 2. 12 listopada tego roku odbędą się wybory samorządowe do rad gminnych, powiatowych i sejmików wojewódzkich oraz wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Czy Pana(ia) wybory te:

(%)

	interesują	nie interesują	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	41	2	979
Płeć				
Mężczyźni	58	39	3	466
Kobiety	56	42	2	513
Wiek				
18-24 lat	49	49	2	148
25-34	52	46	2	177
35-44	55	44	1	154
45-54	66	32	2	203
55-64	63	35	2	131
65 lat i więcej	56	39	5	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	61	37	3	362
Miasto do 20 tys.	64	35	1	133
20-100 tys.	54	44	2	197
101-500 tys.	49	49	2	176
501 tys. i więcej mieszk.	55	41	3	112
Wykształcenie				
Podstawowe	51	46	2	274
Zasadnicze zawodowe	57	41	2	257
Średnie	57	40	3	339
Wyższe	73	26	1	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	24	1	56
Prac. umysł. niż. szczebla	63	37	0	83
Pracownicy fiz.- umysł.	41	57	2	89
Robotnicy wykwalifikowani	51	46	3	97
Robotnicy niewykwalifik.	46	49	5	33
Rolnicy	84	16	0	52
Pracujący na własny rach.	64	32	4	33
Bierni zawodowo				
Renciści	58	38	4	90
Emeryci	58	40	3	217
Uczniowie i studenci	50	48	2	76
Bezrobotni	57	41	2	115
Gospodynie domowe i inni	47	50	4	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	66	32	2	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	49	3	75
sekt. pryw. poza rolnict.	50	47	2	195
prywatnym gosp. rolnym	84	16	0	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	64	33	3	86
301-500	64	36	1	140
501-900	56	42	2	228
901-1200	64	35	1	85
Powyżej 1200 zł	58	41	1	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	51	47	2	269
Średnie	56	41	3	438
Dobre	65	34	2	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	34	4	77
Raz w tygodniu	59	39	2	473
1-2 razy w miesiącu	60	38	2	160
Kilka razy w roku	55	43	2	184
W ogóle nie uczestniczy	44	54	3	83
Poglądy polityczne				
Lewica	60	37	3	124
Centrum	55	43	2	292
Prawica	71	28	1	304
Trudno powiedzieć	42	54	5	258

Tabela 2. Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?

(%)

	Tak	Jeszcze nie wiem	Nie	Liczba osób
Ogółem	63	15	22	979
Płeć				
Mężczyźni	64	14	23	466
Kobiety	62	16	22	513
Wiek				
18-24 lat	61	14	25	148
25-34	53	19	28	177
35-44	63	18	19	154
45-54	71	14	15	203
55-64	71	9	20	131
65 lat i więcej	58	16	27	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	16	19	362
Miasto do 20 tys.	72	12	16	133
20-100 tys.	57	13	30	197
101-500 tys.	56	19	25	176
501 tys. i więcej mieszk.	64	12	24	112
Wykształcenie				
Podstawowe	58	16	27	274
Zasadnicze zawodowe	60	18	22	257
Średnie	64	14	22	339
Wyższe	79	7	14	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	3	9	56
Prac. umysł. niż. szczebla	61	13	26	83
Pracownicy fiz. - umysł.	50	18	31	89
Robotnicy wykwalifikowani	53	22	25	97
Robotnicy niewykwalifik.	56	22	23	33
Rolnicy	87	7	6	52
Pracujący na własny rach.	76	6	19	33
Bierni zawodowo				
Renciści	53	20	27	90
Emeryci	64	14	23	217
Uczniowie i studenci	67	12	21	76
Bezrobotni	62	15	23	115
Gospodynie domowe i inni	51	26	23	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	72	14	13	133
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	56	19	25	75
sekt. pryw. poza rolnict.	57	13	30	195
prywatnym gosp. rolnym	87	7	6	52
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	67	16	17	86
301-500	68	17	15	140
501-900	59	11	30	228
901-1200	69	16	14	85
Powyżej 1200 zł	67	14	19	90
Ocena własnych war. mater.				
Złe	56	17	27	269
Średnie	61	16	23	438
Dobre	72	12	17	271
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	66	21	13	77
Raz w tygodniu	65	15	20	473
1-2 razy w miesiącu	66	16	18	160
Kilka razy w roku	60	14	26	184
W ogóle nie uczestniczy	45	10	45	83
Poglądy polityczne				
Lewica	64	16	20	124
Centrum	62	15	23	292
Prawica	75	13	11	304
Trudno powiedzieć	49	15	36	258

Tabela 3. Czy wie Pan(i) już, na kogo, na którego z kandydatów będzie Pan(i) głosował(a) w wyborach na **wójta/burmistrza/prezydenta miasta**?
 1 - Tak, podjąłem już decyzję, kogo poprę w tych wyborach;
 2 - Nie zdecydowałem(a) ostatecznie, na kogo będę głosował(a), ale mam kandydata (kandydatów), ku którym się skłaniam;
 3 - Nie, zupełnie nie wiem jeszcze, na kogo będę głosował(a)

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	48	27	25	614
Płeć				
Mężczyźni	52	28	21	296
Kobiety	45	26	29	317
Wiek				
18-24 lat	34	33	32	90
25-34	41	29	30	94
35-44	53	25	22	96
45-54	58	25	17	144
55-64	52	28	20	94
65 lat i więcej	46	22	32	96
Miejsce zamieszkania				
Wieś	53	25	23	237
Miasto do 20 tys.	45	27	27	95
20-100 tys.	45	28	27	111
101-500 tys.	50	22	27	99
501 tys. i więcej mieszk.	40	38	22	72
Wykształcenie				
Podstawowe	45	25	30	158
Zasadnicze zawodowe	48	28	24	153
Średnie	49	26	25	217
Wyższe	53	30	17	85
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	22	22	50
Prac. umysł. niż. szczebla	48	32	21	51
Pracownicy fiz.- umysł.	39	25	37	45
Robotnicy wykwalifikowani	46	31	23	52
Robotnicy niewykwalifik.	37	16	47	18
Rolnicy	64	19	17	45
Pracujący na własny rach.	59	27	13	25
Bierni zawodowo				
Renciści	61	29	10	48
Emeryci	47	24	29	138
Uczniowie i studenci	39	33	28	51
Bezrobotni	48	31	20	71
Gospodynie domowe i inni	21	31	48	20
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	51	22	27	97
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	40	27	33	42
sekt. pryw. poza rolnict.	48	29	23	111
prywatnym gosp. rolnym	60	21	19	45
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	36	32	32	58
301-500	52	27	21	95
501-900	54	26	20	135
901-1200	44	30	26	59
Powyżej 1200 zł	46	31	23	60
Ocena własnych war. mater.				
Złe	48	29	23	150
Średnie	46	29	26	269
Dobre	52	23	25	194
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	61	21	18	51
Raz w tygodniu	46	28	26	309
1-2 razy w miesiącu	51	21	28	105
Kilka razy w roku	51	29	20	110
W ogóle nie uczestniczy	38	33	28	38
Poglądy polityczne				
Lewica	51	21	27	79
Centrum	43	32	25	181
Prawica	52	28	20	228
Trudno powiedzieć	48	20	31	126

Tabela 4. Czy wie Pan(i), na kogo lub na listę jakiego komitetu wyborczego prawdopodobnie odda Pan(i) swój głos w wyborach do **rady swojego miasta/gminy**?
 1 - Tak, mam konkretnego kandydata (kandydatów), którego (których) chcę poprzeć w wyborach do rady miasta/gminy; 2) Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów partii (koalicji partii), z którą sympatyzuję; 3 - Nie mam konkretnego kandydata (kandydatów), ale zamierzam poprzeć kandydatów lokalnego komitetu wyborczego; 4 - Nie wiem jeszcze, ani na kogo, ani na jaki komitet wyborczy będę głosował(a) w wyborach do rady miasta/gminy

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	47	22	16	15	614
Płeć					
Mężczyźni	50	22	14	14	296
Kobiety	44	22	18	16	317
Wiek					
18-24 lat	40	22	20	18	90
25-34	35	27	19	19	94
35-44	51	24	15	10	96
45-54	56	23	14	7	144
55-64	53	19	14	14	94
65 lat i więcej	40	18	16	25	96
Miejsce zamieszkania					
Wieś	53	16	16	15	237
Miasto do 20 tys.	37	28	15	20	95
20-100 tys.	54	22	13	10	111
101-500 tys.	41	28	16	15	99
501 tys.i więcej mieszk.	35	28	22	16	72
Wykształcenie					
Podstawowe	46	16	17	22	158
Zasadnicze zawodowe	45	25	18	13	153
Średnie	49	23	17	12	217
Wyższe	46	29	11	14	85
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	49	27	12	12	50
Prac.umysł.niż.szczebla	49	31	16	4	51
Pracownicy fiz.- umysł.	34	36	20	9	45
Robotnicy wykwalifikowani	46	23	18	12	52
Robotnicy niewykwalifik.	37	12	27	24	18
Rolnicy	65	6	17	12	45
Pracujący na własny rach.	57	14	18	11	25
Bierni zawodowo					
Renciści	63	14	5	19	48
Emeryci	42	22	19	18	138
Uczniowie i studenci	43	22	18	17	51
Bezrobotni	49	23	11	17	71
Gospodynie domowe i inni	21	32	21	25	20
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	50	23	17	10	97
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	30	44	17	8	42
sekt. pryw. poza rolnict.	47	21	19	14	111
prywatnym gosp. rolnym	61	10	17	12	45
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	37	27	16	20	58
301-500	53	19	20	8	95
501-900	51	21	15	13	135
901-1200	48	23	15	14	59
Powyżej 1200 zł	41	37	15	7	60
Ocena własnych war. mater.					
Złe	50	18	14	18	150
Średnie	44	22	18	15	269
Dobre	48	26	14	11	194
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	53	15	15	17	51
Raz w tygodniu	47	23	15	14	309
1-2 razy w miesiącu	46	19	21	14	105
Kilka razy w roku	49	25	9	17	110
W ogóle nie uczestniczy	33	22	29	16	38
Poglądy polityczne					
Lewica	48	26	14	12	79
Centrum	45	22	17	16	181
Prawica	52	26	13	9	228
Trudno powiedzieć	40	14	21	24	126